

07 نوبمبر, 2023

أدوني הנכבד,

הנדון: שיתוף היועצות לקידום מעמד האישה בהליכי קבלת ההחלטות בעתות חירום

עמותת עורכי דין לקידום מנהל תקין (ע"ר) ועמותת איתך מעכי - משפטניות למען צדק חברתי (ע"ר) מובילות בחודשים האחרונים פרויקט רוחב בכלל הרשויות המקומיות אשר נועד לתמוך ולחזק את מעמדן של היועצות לקידום מעמד האישה ברשויות המקומיות הערביות.

הפרויקט כולל מספר שלבים, כשהראשון בהם הוא איוש משרת היועצת, תקצוב פעילותה ועמידה בהוראות הדין לעניין מעמדה וסמכויותיה; השלב השני נועד להבטיח מרחב עשייה ופעולה משמעותי ליועצות, בין היתר דרך הכשרות, היועצויות, פורומים אזוריים, כנסים, בניית קהילות היועצות וחיזוק מעמדן כגורם מרכזי בחיי הרשויות המקומיות ובהליכי קבלת ההחלטות.

בשבועות האחרונים קיבלנו מספר תלונות אודות דחיקתן של היועצות, במישרין או בעקיפין, מהליכי קבלת ההחלטות ברשויות המקומיות בכל הנוגע למצב החירום השורר, ומכאן פנייתנו זו.

בטרם כניסה לגוף הדברים, נדגיש כי חוק הרשויות המקומיות (יועצת לקידום מעמד האישה), התש"ס-2000 (להלן: "החוק") מעגן את מעמדה של היועצת לקידום מעמד האישה כתפקיד מרכזי וחיוני ברשות המקומית, בשל היותה הגורם המרכזי האמון על הובלת ותכלול כלל הפעולות הנדרשות "לקידום מעמד האישה והשוויון בין המינים, לביעור ההפליה נגד נשים ולמניעת אלימות נגד נשים" (לשון סעיף 3א לחוק). בהקשר זה יוטעם עוד כי בימי משבר הקורונה ובעקבות בג"צ שהגישו איגוד היועצות לקידום מעמד האישה ועמותת "איתך-מעכי" לבית המשפט העליון החליט משרד הפנים לשנות החלטתו ולכלול את היועצות לקידום מעמד האישה בתפקידים החיוניים בכלל הרשויות המקומיות (בג"ץ 2596/20).

בהינתן חיוניות התפקיד, בחר המחוקק לקבוע ולנקוט שורה של חובות ומנגנונים להבטחת תפקוד נאות ומיטבי של היועצת, ובין היתר: חובת מינוי יועצת בכל רשות מקומית וכי במקרה של התפנות המשרה על הרשות לאישה "ללא דיחוי" (סעיפים 2א) ו-2ב3); חובת התערבות של שר הפנים במקרים בהם המשרה לא מאוישת לתקופה העולה על 3 חודשים (סעיף 2ג); דרגת השכר שתוצמד ליועצת תהיה לכל הפחות מקבילה לדרגת מנהל מחלקה (סעיף 2ב2); תנאי סף למשרה וחובת הכשרה (סעיף 3); נקבעו תחומי הפעולה של התפקיד ופורטה רשימת פעולות אפשריות (סעיף 3א); היועצת אחראית על התווית מדיניות מעמד האישה (סעיף 4ג); חובת ההיועצות עם היועצת ובין היתר החובה לזמנה לשיבות מליאת המועצה וועדות הרשות (סעיף 5); לבסוף, נקבעו מנגנונים להגנה על היועצות מפני הפסקת העסקה שלא כדין (סעיף 6). מנגנונים וסמכויות אלה מלמדים על המובן מאליו – בפנינו תפקיד חיוני ומרכזי בכל רשות מקומית.

חיוניות ומרכזיות זו אינה נעצרת בשערי מצב החירום, אלא להפך.

בעתות חירום, מקבל תפקידה של היועצת משנה חשיבות ותוקף: בידה האפשרות לגשר על פערי מידע בין הנהלת הרשות המקומית לבין האוכלוסייה; היא יכולה לשקף בפני מקבלי החלטות את צרכי האוכלוסייה ומצוקותיה, ובפרט צרכי ומאווי קהלים מוחלשים על הצרכים המיוחדים העולים בימים שכאלה; והיא שיקולה להציע כיווני פעולה ופתרונות ארעיים למצב החירום, בהתאם למאפיינים הייחודיים של הרשות המקומית ותושביה.

בהינתן האמור, אנו סבורים כי הבטחת מרחב עשייה ליועצות לקידום מעמד האישה, ככלל ובפרט בימים אלה, הינו בבחינת חובה שאין בלתה, כזו שעל כל רשות מקומית ליישם ולקדם. בין היתר, יש לוודא כי היועצות שותפות שוות ומלאות בהליכי קבלת החלטות – תחילה בזימון לישיבות בהן מתקבלות החלטות (בין אם עסקינן בישיבות פורמאליות בהתאם להוראות הדין או בישיבות שאינן מוסדרות בדין כגון "פורום מנהלי מחלקות" או "צוות חירום" וכיוצ"ב); שנית בהיועצות אמיתית וכנה עם היועצות אודות תחומי עשייתן; שלישית, במתן מרחב פעולה לנקיטת פעולות ומהלכים נדרשים על-ידי היועצות עצמן להתמודדות עם מצב החירום, ובין היתר על-דרך של הקצאת תקציב מיוחד למצב החירום שישמש את היועצות למילוי תפקידן.

אנו מקווים כי האמור לעיל הינו בבחינת המובן אליו אשר מיושם בכלל הרשויות המקומיות, אולם בהינתן מספר תלונות שהתקבלו, ונוכח חשיבות הנושא, בחרנו להעלות את הדברים על הכתב, לשם חידוד הדברים והבהרתם.

בתקווה לבשורות טובות וחזרה מהירה לשגרה!

הדיל עזאם ג'לאג'ל, עו"ד
איתך מעכי - משפטניות למען צדק חברתי (ע"ר)

בכבוד רב,

מנאר חוסייני, עו"ד
עורכי דין לקידום מנהל תקין (ע"ר)